

Marianne Jelveds tale ved Radikale Venstres landsmøde

Taler

Marianne Jelved
Partileder for Radikale Venstre

Dato

16. september 1995

Sted

Hotel Nyborg Strand

Kære landsmødedeltagere

Det kan nytte at være politisk aktiv i Det Radikale Venstre. Vi kan påvirke beslutningerne, få indflydelse og se resultaterne. Vi ved, at det målrettede, lange, seje træk nytter. Det er oftest surt slid, og derfor er glæden så meget større, når resultaterne viser sig. Man får sjældent tak i den politiske branche, og det er også i orden. Men det er godt at notere sig, at vores politiske arbejde nytter.

I snart mange år har vores mål været:

At komme af med ubalancerne i samfundsøkonomien, så vi har mest mulig handlefrihed.

At skabe et velfærdssamfund, hvor ulighederne er små, hvor den sociale profil er klar, og hvor miljøhensynene indarbejdes i alle relevante områder.

At bidrage til et mere stabilt internationalt retssamfund, hvor konflikter og uligheder løses på en social ansvarlig måde.

Skru tiden 2½ år tilbage. Foråret 1993. Parlamentarisk krise og regeringsskifte. Depressiv stemning på 7. år. Alt gik den gale vej. Beskæftigelsen i den private sektor faldt. Ledigheden steg. Underskuddet steg. Historiens værste storm på den danske krone skulle bekæmpes med rentestigning. Folkeafstemningen ventede forude. Den udvikling skulle vendes med konjunkturpolitik og reformer, og de positive resultater af 80'ernes politiske arbejde skulle fastholdes. Udviklingen er vendt. Men krisen er ikke overstået. Medicinen skal fortsat tages. I de rette doser. Hverken for meget eller for lidt. Vi er nået til fasen, hvor konjunkturpolitikken kræver stramninger. Vi skal ikke gentage vores fejl fra

opsvinget i 80'erne, hvor overophedning førte til flaskehalse og pris- og lønstigninger i bl.a. bygge- og anlægsbranchen. Vi skal nødtigt bringe os i en situation, hvor der bliver brug for en ny kartoffelkur. Derfor må vi trække på samme hammel. Jeg har med glæde bemærket radikale lokalpolitikeres medvirken til at holde aftalerne mellem regeringen og de kommunale organisationer. Tak for det. Jeg ved godt, at det er en vanskelig opgave. Men alternativet for hele samfundet er værre.

Vi er nået et stykke af vejen. Den økonomiske udvikling er god. Beskæftigelsen i den private sektor stiger. Langtidsledigheden falder. Inflationen er lav, renten falder. Kronen er stærk. Betalingsbalancens overskud er pænt. Det offentlige underskud falder. De resultater skal fastholdes, underskuddet skal helt væk, og gælden skal afdrages. Det kan lade sig gøre, hvis vi vil gøre det nødvendige politiske arbejde. Den vilje har vi og vores to regerings samarbejdspartnere.

Vi er glade for samarbejdet. Det går godt. Det er slet ikke nemt at være opposition i disse år. Og Det Radikale Venstre kan glæde sig over, at vi har taget det første skridt til en omlægning af skattesystemet, hvor alle slags indkomster beskattes mere ens, og hvor afgifter på ressourceforbrug bidrager til at finansiere nedsættelse af skat på arbejde. Og vi kan glæde os over, at afgifter på ressourcer og forurening nu indarbejdes i erhvervenes produktionsbetingelser, mens andre omkostninger reduceres. Det har ikke været nemt, men vores arbejde har givet resultater.

Førrige landsmøde fandt sted lige før folketingsvalget. Vi kom pænt igennem begge dele. Næste folketingsvalg finder sted om tre år. Da skal vi have nået flere gode resultater.

Velfærdssamfundet er under forandring. Vilklårene ændrer sig. Mange forandringer kommer udefra. Den teknologiske udvikling forandrer vores hverdag og vores muligheder. Verden bliver simpelthen mindre. Udfordringerne er store, bl.a. fordi forandringerne skaber usikkerhed, men de skaber også nye muligheder. Jeg vil fremhæve fire radikale og realistiske perspektiver:

1. Vi kan skabe et mere stabilt Europa. En vellykket regeringskonference er én af nøglerne.

2. Vi kan forbedre og styrke vores velfærdssamfund, så vi lever op til vores ansvar; At give alle reelle muligheder for at være med.
3. Vi kan gennemføre en økonomisk udvikling, der kan fjerne usikkerheden om, hvorvidt vi kan finansiere velfærdssamfundet i fremtiden.
4. Vi kan realisere en grønnere og mere bæredygtig udvikling.

Økonomien er på rette kurs. Kursen skal holdes. Men det er ikke i sig selv nok til at styrke velfærdssamfundet. Der skal mere til.

Jeg vil gerne slå fast, at vi er glade for og stolte af vores velfærdssamfund, men vi vil have, at det fungerer bedre. Vi vil have et ægte solidarisk velfærdssamfund, der er holdt sammen af rettigheder og pligter for alle. Sådan er det desværre ikke i dag. Penge er nemlig ikke alt. Og vi kan ikke erstatte solidaritet med passiv forsørgelse og bare lade stå til.

Vi vil ikke acceptere tingenes tilstand. Vi vil ikke acceptere, at 1/3 af en ungdomsårgang ikke skaffer sig en erhvervskompetence efter folkeskolen. Vi vil ikke acceptere langtidsledigheden. Og vi kan forandre.

Det kan nytte at give plads, give muligheder og have forventninger. Derfor skal vi ændre arbejdsmarkeds- og socialpolitikken, så den ikke bare handler om forsørgelse, men bliver et regulært springbræt til bedre muligheder for den enkelte.

Et demokratisk samfund er et samfund af ligeværdige mennesker med de samme rettigheder og pligter. Alle skal have ret og pligt til arbejde og uddannelse. Passive ledighedsperioder skal være korte. Unge skal have erhvervskompetence, og voksne skal have uddannelsesmuligheder. Vi skal skabe flere jobmuligheder og dyrke iværksætterkulturen. Det økonomiske grundlag skal være i orden, og der skal skabes råderum til bedre kvalitet i uddannelserne, i forskningen og på sundheds- og omsorgsområdet.

Lovgivning gør det ikke alene. Meget afhænger af holdninger, der er skabt gennem mange år, hvor udsigterne ikke var lyse. Det er de nu. Det er nu, vi har mulighederne. Og vi har forpligtelsen til at bruge dem. Jeg vil gerne sige til alle medarbejderne og ledelserne på virksomhederne, i det offentlige, i

arbejdsformidlingerne, i kommunerne og på uddannelsesstederne: "Det drejer sig ikke bare om økonomiske beregninger vedrørende forsørgelse. Det drejer sig om at gøre plads, og om at finde de rette midler, der giver den enkelte de bedste muligheder for arbejde og for at forsørge sig selv igen".

Det er det, vi mener, når vi taler om solidaritet, ligeværdighed, rettigheder og pligter. Det er et andet udgangspunkt end det, der har været gældende gennem 70'erne og 80'erne, hvor vi i den bedste mening har forlænget og forlænget den passive forsørgelse. Vi mener det alvorligt og konkret, når vi har målsætningen: Høj beskæftigelse. Vi vil ikke affinde os med fortsat langtidsledighed. Men det kræver ændringer af vores vaner og af vores holdninger.

Det forudsætter, at vi gør det klart, hvilke fælles værdier, vi bygger på. De værdier skal være synlige. Hvor vi færdes, skal vi sige til og sige fra og gøre det klart, hvad der er rigtigt og forkert. Frisind og tolerance skal ikke forveksles med ligegyldighed og magelighed.

Brugerne af arbejdsmarkedssystemerne og bistandskontorerne skal ikke bare møde økonomiske beregninger og vejledning i veje gennem systemerne. De skal møde en vifte af muligheder, der giver dem bedre muligheder for fodfæste på arbejdsmarkedet. De har som alle andre rettigheder og pligter.

Det må være fællesskabets opgave at stille muligheder til rådighed for den enkelte, men der må i sagens natur være grænser for fællesskabets ansvar i forhold til den enkelte i et socialt-liberalt samfund. Yderpunkterne for diskussionen om samfundets indretning er dels minimalstats-tankegangen, dels statssamfundet. Som en kollega fra et af de nye demokratier i Europa sagde, da han skulle forklare om de politiske vanskeligheder ved omstillingen til markedsorienteret økonomi: "Hvad ville du gøre, hvis du havde et folk, der i flere generationer har lært, at staten tager sig af dig fra vugge til grav?". Jeg nøjedes med at nikke eftertænksomt – og forstående. Det er bestemt et dilemma. Men når vi vil bygge på og har brug for den enkeltes indsats, så er det fordi, det er ligeværdige menneskers indsats, der skaber dynamikken og værdierne i fællesskabet. Hverken penge, kunst eller dygtiggørelse kommer som manna fra himlen. Livskvalitet kan ikke trækkes i en automat. Det kræver en indsats.

Men så er det også afgørende, at vi giver den enkelte mulighed for at gøre en

indsats. Der er brug for, at vi gør status over erfaringerne med decentralisering. Jeg tænker bl.a. på støtten og mulighederne for handicappede. Er decentraliseringen her rigtig? Er der en tilfredsstillende retssikkerhed? Det er f.eks. ikke umiddelbart rimeligt, at handicappede studerende skal være afhængig af en socialforvaltnings skøn over behov for hjælpemidler under studiet. Det er forkert, hvis vi i decentraliseringens navn risikerer, at sårbare mennesker kommer i klemme i systemerne.

På andre områder kan vi spørge, om decentraliseringen ikke burde gå længere end i dag. Her tænker jeg specielt på landdistrikterne og de skæve kommuners muligheder for positiv udvikling. Kan vi ikke skabe rammer for en ansvarlig udlægning af zonekompetencen til kommunerne?

Små virksomheders og iværksætternes vilkår og muligheder skal forbedres. Der er brug for en stærk indsats, der ikke er konkurrenceforvridende, men som understøtter initiativtagere. Regeringen arbejder på sagen.

Vi skal fortsætte vores bestræbelser på at få miljøhensynene indarbejdet i alle politikområder – også i den økonomiske politik. Målet er, at vi ikke skal komme bagefter de miljøbelastende handlinger. Miljøhensynene skal indbygges. Skaderne skal forebygges. De reelle omkostninger ved vores handling, f.eks. valg af transportform og erhvervenes valg af produktionsgrundlag skal indarbejdes i priserne.

Danmark har taget initiativer på disse områder i EU – både hvad angår sammenhæng mellem økonomi og miljø og sammenhængen til beskæftigelsen. Der arbejdes i Kommissionen på en rapport til topmødet i Madrid. Vi skal blive ved med at præge og modne grundlaget for en mere bæredygtig udvikling i EU. Det kan nytte – også når vi ved vores eget eksempel viser, hvordan det kan gøres i praksis.

Når vi gør regnestykket op, er perspektiverne klare, kursen lagt, forandringsviljen tilstede.

Hvis vi vil, kan vi gå styrket og i fællesskab ind i det næste årtusinde. Den historiske mulighed vil vi bruge.

Kilde

Fra prof. Robert Klemmensens private samling

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Radikale Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/marianne-jelveds-tale-ved-radikale-venstres-landsmoede-1996>